

ZGODOVINSKI ZBORNIK.

PRILOGA

LJUBLJANSKEMU ŠKOFIJSKEMU LISTU.



—ooo Izhaja v nedoločenih obrokih. ooo—

Deseto leto.

Ljubljana, meseca oktobra 1897.

Številka 39.

Libellus poematum sive carminum variorum generum

Thomae Chrönn

Labacensis Carniolani LL. Candidati.

Po vsej pravici skušamo kar mogoče natančno spoznati in proučiti življenje mož, ki so si stekli izrednih zaslug za cerkev in domovino. Pri takih študijah pa se utegne vendar le zgoditi, da gredó raziskovalci sem ter tje predaleč v svoji natančnosti in da objavljajo dejanja in pojave iz slavljenčevega življenja, o katerih se zdi, da se ne slagajo povse z vzvišeno sliko, katero smo si ustvarili o možu, sodeč ga po njegovem delovanju za občno blaginjo.

Nekaj sličnega si utegne znabiti kdo misliti, čitajoč rokopis, katerega hočemo v nastopnem doslovno objaviti.*) Ne nameravamo tukaj navajati vzrokov, ki bi kazali, da

*) Rokopis, katerega tukaj objavljamo, hrani licejalna knjižnica v Ljubljani pod št. 84 Msc. Vežan je v rujavo usnje in ima na hrbtu napis: „*Chroenn Libellus poematum.*“ Obreza je zelena. Rokopis nima posebnega naslovnega lista. Prvo stran prvega lista začinja z monogramom Jezusovim (IHS) in potem ima naslov: „*Libellus poematum sive carminum variorum generum Thomae Chrönn Labacensis Carniolani LL. Candidati.*“ Knjižica ima 77 listov. Prva in zadnja dva sta prazna, 73 listov je pa popisanih. Štirje nepisani listi so v zvezi z vezavo in so za več kot dve stoletji mlajši, nego rokopis sam, ker kažejo, da je dobil rokopis svojo sedanjo vez še le tekom tega stoletja. Vodni tisk na tem papirju kaže namreč na dveh listih doprsno podobo cesarja Frančiška II. z opisom: „*Deutschlands Befreier Franz der Zweite*“; na dveh pa kaže vodni tisk cesarski grb, okoli grba pa napis: „*Gott erhalte den Kaiser von Oestreich — 1813.*“

bi tako očitane v našem slučaju ne bilo opravičeno. To hočemo storiti ob svojem času. Za sedaj rečemo o povodu, ki nas je privedel do objave tega rokopisa, le toliko, da smo hoteli s to objavo nekoliko osvetliti mladeniško dobo preslavnega ljubljanskega škofa Tomaža Hrena; ono dobo, v kateri se je mladi Tomaž vsega posvetil modricam ter skladal svoje latinske poezije.

Daljni povod temu je iskrena želja, da zberemo polagoma vso dostopno tvarino za dostojen in istinit životopis prezaslužnega škofa; bližnji povod pa je znamenita tristoletnica, katero v tekočem mesecu obhajamo.

Listi rokopisa so skoraj vsi enako veliki (20×15 cm), le dva namreč 15. in 17., sta za spoznanje večja in nerazmerno velik je 22. (40×31 cm), ki obsega „*Colloquium inter serenissimos Archiduces Carolum patrem, et Ferdinandum filium recens natum, de bello Turcico ineundo.*“

Sicer je pa bukovez, ki je vezal naš rokopis v teku tega stoletja, liste zmešal prav do dobrega. Kdor hoče čitati rokopis v izvorniku, naj si razvrsti liste tako-le: od 1. do 21. lista incl. je vse v redu, 22. list pa, ki je očitno pozneje vmes vtaknjen, moti v toliko, ker pretrga „*Distichon numerale*“, ki se na 23. listu nadaljuje; od 23. do 48. lista incl. je vse v redu, za 48. listom se morajo pa vzeti listi od 57. do 64. incl., za temi naj se preide na liste od 49. do 56. incl. in končno na liste 65. do 73. incl.

Rokopis je pisal lastnoročno Tomaž Hren sam. Pisava je velika, krepka in večinoma lahko čitati. Črnilo je v prvi polovici precej črno, v zadnji polovici pa je že bolj obledelo.

Ravno pred 300 leti, namreč na dan godu sv. Lukeža leta 1597, je izbral mladeniški, še le devetnajstletni nadvojvoda Ferdinand — poznejši cesar Ferdinand II. — v nemškem Gradcu našega rojaka, tedanjega stolnega dekana ljubljanskega, Tomaža Hrena za škofa ljubljanskega. Nadvojvoda Ferdinand se je ravnal pri tem važnem koraku po želji pokojnega ljubljanskega škofa Janeza Tavčarja, kateri mu je na smrtni postelji priporočal Tomaža Hrena kot moža, najvrednejšega za ljubljansko škofovsko stolico. Tomaž Hren sam nam je ohranil ta znameniti dogodek ter je kratko zabeležil tudi čutila, ki so navdajala ob tej znameniti priliki njegovo srce, z nastopnimi besedami: „Bogu in Devici Mariji, veliki božji porodnici, bodi čast in slava! — V god sv. evangelista Lukeža sem bil od presvitelega nadvojvode Ferdinanda, svojega presvitelega gospoda, v Gradcu, v grajskem dvoru, v notranji nadvojvodovi sobi, ustmeno izvoljen in imenovan za škofa ljubljanskega. Gospod Jezus, naš zveličar in škof naših duš, brez čegar pomoči je naše delo brezvspešno, naj mi podeli milost svojega svetega Duha, da bi z njegovo pomočjo jaz slabi opravljal to visoko službo ter s svojim dejanjem in svojimi nauki koristil časti njegovega veličanstva pri dušah mnogih kristjanov, in da bi končno prejel nebeško krono, katera je obljubljena tistim, ki vstrajajo zvesto do konca. Amen.“

To molitev novega škofa je Bog tudi uslišal, kajti nova zarja je napočila s tem dnevom naši škofiji, zarja katoliškega gibanja, ki se je pod neustrašenim in neutrudljivim vodstvom škofa Tomaža Hrena prerodilo in čudovito utrdilo. Tri sto let je že zatonilo v morje večnosti in še uživamo sadove njegovega neumornega truda, še crpimo iz neusahljivega studenca katoliške resnice, za katero je zastavil slavni Hren vse svoje dušne sile. Za trdno upamo, da je naš Tomaž že davno prejel od Boga nebeško krono in obilno plačilo, ter prosimo Vsemogočnega, naj prodirajoči katoliški ideji tudi v naših dneh podeli isto moč in iste vspehe, kot ob Hrenovih časih. V nastopnem objavljene poezije pa naj bodo majhen kamenček za Hrenov životopis ter naj vzbudé zaslužen zanimanje za življenje in delovanje tega našega velikega škofa.

1.

In natalem magnifici viri Domini Caspari Sitnik, protonotarii apostolici et comitis palatini, archiducalis consiliarii etc patruī et Mecaenatis mei. Scriptum ad foelix novi anni auspiciū anno 1581.

Jam sol emensus coeli revolubilis orbes
Flamivomos verso cardine vertit equos
Atque biceps reserat stridentia limina Janus
Urnaque coelestes humida fundit aquas.

Vota novus poscit fatis urgentibus annus,
Omnia dum rapido turbine quassa ruunt.
Gratulor ergo tuae praedulcis avuncule sorti
Et mea Musa novum gestit adepta decus
Carpere te salvum vitales luminis auras,
Leniter et vitae flectere coepta tuae.
Inter tot gravium discrimina turbida rerum
Euriposque vagos, praecipitasque vices
Hinc precor, ut longos traducas molliter annos
Et spiret rebus numinis aura tuis.
Cumque dies redeat faustis decursibus anni,
A cuius sacro nomine nomen habes:
Jam quoque natalis festivo grator honori,
Et mea mens geminis plausibus acta salit.
Natus es arbitrio superum foelicibus astris
Infestumque nihil stella vel ulla tulit.
Non tibi Saturni nocuit lachrymabile sydus.
Obstitit huic radiis Juppiter ipse suis.
Afflavit mites volucris Cyllenius ignes
Ingeniumque sagax, altaque dona dedit.
Mars ferus, incursu submotus Cypridos almae
Cessit, et infaustae conticuere minae.
Sol quoque ferales discussit lucidus umbras
Et micuit rutilus Luna serena comis.
O fortunati quibus arduus annuit aether,
Multifidumque regit, numinis instar, iter.
Palladis accessit naturae dotibus ardor,
Vitaque labe carens ambiguoque dolo.
Sacra Themis, legum tibi nodos arte reclusit,
Imponens capiti sarta decora tuo.
Invidiae non virus edax tibi damna movebit,
Aegide Palladia spicula cuncta teres.
Vive, valeque meis velut anchora firma Camoenis
Et me consueto prende favore rogo.
Illa dies semper laeto se lumine pandat
Atque ferat coeptis prospera quaeque tuis.

2.

In discessum Vienna Austriae Tubingam, lectissimorum juvenum Pauli Blo, et Stephani Galli.

Mane erat, et nitidum Phoebus lustravit Olympum
Ordine conjunctis quattuor actus equis.
Luce polum rosea pinxit, terrasque jacentes,
Insuper et claris expulit astra rotis.
Aurea splenduerat croceis Aurora capillis
Et circumfuso rore madebat humus.
Cum mea de molli relevassem membra grabatho,
Et peterem fontes lenesonantis aquae,
Tum mox coeruleas sursum delapsa per auras,
Constitit ante oculos candida Nympha meos
Candidior nivibus, flavis decorata capillis,
Cui vel non tonsis cedit Apollo comis.
Hanc ego conspiciens, vultum mirabar in illa
Collaque, cum manibus pectora tota simul.
Dixi ego: divinus quis spiritus incolit artus?
Talia dicentis permeat ossa pavor.

Illa sed et blando vultu solata timentem
 Et retulit placido talia verba sono:
 Excute nunc tristes, moneo, de pectore motus
 Et versu promptas permeditare vias.
 Arma resume citus, simul et tritonia tela,
 Cur tua sic somno Musa sepulta jacet?
 En duo preclari juvenes, quos maxima nostri
 Cura tenet, certum nunc iter instituunt.
 Qui studio nostrum summo coluere Lycaeum,
 Quod gremio nobis alta Vienna fovet.
 Et bene jam notum est, patrios liquisse penates,
 Quo vel in ignota nos regione colant.
 Haec mens illorum est, haec stat sententia firme,
 Hinc etenim ventis candida vela dabunt.
 Ergo age tu gelida procul hinc formidine pulsa,
 Arripias laetus, quam tibi monstro lyram.
 Et juvenum cane discessus, et itinera longa
 Prospera felici numine laeta jube.
 Haec ubi dicta suis retulisset Nympha labellis,
 Mox celeri tractu regna superna petit. —

Ergo Deae monitis, tandem mea labra resolvo,
 Nympharum, Juvenes, splendida turba, novem.
 Pergite felices (si qua prece fata levantur)
 Et laeti patria ducite ab urbe pedem.
 Ille Deus superum nutu qui concutit orbem
 Reddat iter foelix, hoc duce ferte viam.
 Hinc abeant casus, abeantque pericula cuncta,
 Vestraque supremus prosperet acta Deus.
 Ite bonis avibus, simul et per longa valete
 Tempora, quos placide culta Minerva fovet,
 Ergo valete boni fratres, dulcesque parentes,
 Et pia Musarum caetera turba vale.
 Musarum graex culte vale, atque urbs celsa Viennae,
 Jam jam discedunt, tu pie Christe fave.

3.

*In nuptias nobilis viri Domini Melchioris Alaudae, sacrae
 Caes. Majestati a secretis spiritualibus, Reginam Schott-
 nerin viduam ducentis, Epithalamion.*

Plaudite Pierides bifidi sacra numina montis
 Laetitiae ac laeto carmine signa date.
 Moerorum gelidas elegia discute nubes
 Desine purpureas imbre rigare genas.
 Inque vicem Ascracae resonent de more Camaenae
 Bellerophontaeum concilientque melos.
 Thymbraeus crines redimitus floribus adsit,
 Threiciam digitis tangat et inde chelyn.
 Huic Dryades sociae praecingite flore capillos
 Roscida flexilibus ponite sarta comis.
 Ortus namque dies festivo dignus honore,
 Quo duo jungunt foedera sacra thori.
 Quo face solemnni connectit corpora lecto
 Bina, peroptate connubialis Hymen.
 Atque novis pariter, dulcissima gaudia sponsis
 Decernit celsae Diva timenda Paphi.

Quas etenim flammis tacita sub mente repostas
 Jecerat astuta penniger arte puer:
 Quaeque volatilibus tulit olim vulnera telis,
 Et pius amborum pectora laesit amor:
 Perspicias in campos nunc nunc se prodere apertos,
 Quodque prius latuit, connotat haecce dies.
 Scilicet ut taedis applaudant omnia votis,
 Numina Pegasei verticis alta sacri.
 Taedifer atque Pater, cuius Regina choruscans
 Implicita est dextrae, limina grata subit.
 Et festos celebret post vincla jugalia pacta,
 Sponsorumque animis gaudia mille vehat.
 Gratulor ergo tibi felices sponse Hymenaeos
 Optoque coniugio prospera quaeque tuo.
 Gratulor excelsis praestes quod honoribus, atque
 Consiliis suescas participare sacris.
 Gratulor eximiis quod sis virtutibus auctus,
 Nuptae prae reliquis unde placere soles.
 Sponsaque formosas inter numeranda Napaeas,
 Grator quod thalamum sit subitura tuum.
 Transigat haec tecum Pylios feliciter annos
 Seraque Cumeae saecula vatis agat.
 Hinc stirpis venient tibi fundamenta futurae
 Dulcia molliculi pignora chara thori.
 Quare consortem fausto quia sidere ducis,
 Te juvet et servet Rector ab arce poli.
 Foedera jam stabili firmet nexu socialia
 Qui probat et reprobat quaelibet acta Deus.
 Componat mentem Concordia dulcis utramque,
 Unus sit sensus, mens pia, sancta fides.
 Vivite foelices, geniali vivite lecto,
 Nec mors dissolvat quod ligat unus amor.
 Unanimes casti vos vivite turturis instar,
 Illa Sybillinos, Nestoris ille dies.

4.

*In natalem reverendi Domini Christophori Tut, admini-
 stratoris coenobii Erla etc.*

Cynthius octipedis transcendens brachia Cancri,
 Hac tulit aestiferos qua Leo regnat equos.
 Radit iter liquidum, niveis stansque aethere bigis
 Igne micat solito fulgidiore suo.
 Squalidus et nemorum vates secreta petebam,
 Tristia mutarem ut tempora forte loco.
 O te quid moesto movet hic dare corde quaerelas?
 Phoebe, quin es reliquis par quoque laetus? ais
 Huc ades, et textam Daphneide fronde coronam
 Obsequiis studio Christophoro referas.
 Rite patens cuius gaudet natalibus orbis,
 Vota chori iungens nomine Pegasei.
 Sume igitur placidus, quando lux dicitat isthaec
 Talia natali munera sume tuo.
 Viveque Nestoreos, sed non inglorius, annos
 Tuta simul donec scanderis astra. Vale.

5.

In celeberrimum, et solennem actum egregii, doctrina et eruditione ornatissimi juvenis Domini Joannis Marcovitsch Ratmanstorffensis Carnioli, cum sub magnifico, nobili atque clariss. viro Domino Alexio Strauss Lab. earundem Doctore, V. J. Licentiando, Logices professore ordinario et in archigymnasio Viennensi Rectore dignissimo Doctorali in Philosophia dignitate cumularetur, observantiae et conterranei amoris ergo scriptum per me.

Quem video ad bifidi properare cacumina montis,
 Quem comitata simul turba novena colit?
 Quis nunc Gorgoneis, flava adspirante Minerva,
 Blandula deposcit labra rigare vadis?
 Et cui Threicio, niveis decorate capillis
 Phoebe pater resonas tinnula plectra, modo?
 Est ne aliquis qui te viridi florente iuventa,
 Fertur et Aonias excoluisse Deas?
 Aut cui Pierides animoso pectore Nymphas
 Discendi studio visere cura fuit?
 Ut jam pro vigili diademata justa labore
 Herculeo athletae lauriger ipse feras?
 Scilicet hoc signum est, sunt haec praesagia certa,
 Nempe tibi juvenem conciliasse bonum.
 Qui simul atque sacram vitae conspexerat auram
 Se patrocinio tradidit usque tuo.
 Ut quondam meritis altas Heliconis ad arces
 Ire suis. gnava sedulitate queat.
 Sed nec proposito juvenem spes vana fefellit,
 Quod cano declarat lux hodierna satis.
 Fundamenta rei male nec iecisse futurae
 Constat eum. Quoniam surgere cernis opus.
 Quod cum Daedaleo struxerunt Pallade Phoebus,
 Cumque Latonigena plebs bene docta Deo.
 Ergo sibi hunc primis subito labentibus annis
 Devinxit studio diva Thalia suo.
 Aetas quaque solet juvenilis pingier arte,
 Doctum, (difficili non remorante via)
 Duxit ad irriguos Musarum sedula fontes,
 Totaque in artificio merserat ora vado.
 Unde cothurnato fervens sudare Maroni
 Coepit, et assidue volvere scripta manu.
 Et jam pastorum rauco modulamine cantus,
 Arvaque cultu tenet, pampineasque comas:
 Cum se Troianae produnt excidia gentis,
 Factaque terribili Martia bella modo.
 Quae simul admirans cupido volvensque legensque
 Pectore: Faelices, dixit, in orbe viri,
 Sorte quibus superas tali conscendere sedes
 Arbitrio facili Juppiter attribuit:
 Me quoque participem tantorum ex parte laborum
 Reddite si datur his dexteritate frui.
 Talia flagrabat quamvis sudore maderet,
 Corpus et aspiceret debilitate premi.
 Impiger incoepo motu properabat honesto,
 Eloquio studuit cum Cicerona sequi.
 Ut demum horrissonis verborum fluctibus haustus,
 Pergeret ad Sophiae flumina curva sacrae.

Hic ut amans recti, quamque exagitatus amore
 Rerum abstrusarum cognitionis erat
 Nil referam: res est toti manifesta catervae,
 Acris ut extiterit, grex studiose, tuae.
 Cinxit odorata cuius cava tempora lauro
 Pegasidum Phoebus gloria magna chori.
 Delphicolae annuerat roseo stipata Dearum
 Casta sodalitis, quae Jove nata soror.
 Addidit humidulis victrici, innupta Minerva
 Fronte coronato, talia verba labris:
 I nunc et coeptae memori vestigia mente
 (Quamvis difficile est) fortia fige viae.
 Candida quae croceos modo vestit laurea crines
 Calcar Joannes sit genereose tibi:
 Altos quo intrepide discas tolerare labores
 Grandius ac vincas quod tibi surgit opus.
 Dixit, et in mentis condit penetralibus imis
 Quae tulerat placido Graia diva sono.
 Quare Heliconiadum si non fuit ante minister:
 Bacciferas et si non satis hausit aquas:
 Nunc ad Aristotelis magno conamine sensus
 Fluctivagam coepit flectere sorte ratim.
 Quae sit naturae solers prudentia rerum,
 Indagat, cursus aetheris atque vagos:
 Quis rerum sator, et spaciosi conditor orbis
 Steliantisque poli, dicitur osse Sophis.
 Quae via sit soli dum per duodena feratur
 Signa colorati maxima Zodiaci:
 Quid causae veniat, niveis cur Cynthia bigis
 Luna cruentetur: singula nosse cupit.
 Praeterea exquirat vitae documenta probatae,
 Quave bonos virtus sydera ad alta vehat.
 Non aliter cumulum tantas congestit in unum
 Divitias, quam si sedula quaerit apis
 Herbida frondoso rident dum tempore prata
 Mellifluos, varie sollicitata, favos.
 Sic sic multiplici nodosa volumina discens
 Cecropias animo conglomerabat opes.
 Ergo tibi studio tantorum parta laborum
 Gloria, Hamadryadum saecula longa viget.
 Quam tibi nec fallax lugubri funere fatum
 Extorquere potest, sera nec ulla dies.
 Jam sudasse iuvat, gelidosque bibisse liquores
 Quos bene Thespiadum numina magna fovet:
 Dum tibi pennatus rutilo delapsus Olympo
 Phoebus, Joannes gaudia mille ferat.

Quisquis es horribiles moneo ne temne labores,
 Virtutis siquidem semita recta labor.
 Hoc sine, crede mihi, latitares magne ferarum
 Amphitrioniades victor, honore carens.
 Hoc sine bellipotens tetra oblivione sepultus
 Hector, et extinctus nil nisi terra foret.
 Hoc sine quod vastus gremio complexitur orbis
 Tartarei quondam praeda Acherontis erit.

Musa sed ancipiti cursu quid longius erras?
 Exequere officii munia iusta tui.
 Perge igitur foelix qua te via ducit in altas
 Virtutum sedes, nec mora tardet iter.

I nunc pictorum domicilia sancta polorum
 Scande gradu facili, et nubila densa seca.
 Callis apertus adest; hoc annuit arduus aether
 Dum tibi Pimplaeae gaudia laeta canunt.
 Sic tua post fragilis praesens discrimina vitae
 Laus erit, et nitido fama reposta polo.

Excusum typis Stephani Creüzeri
 anno 1582.

6.

*In nuptiis nobilis et ornatissimi D. Danielis Schlegeri,
 sacrae Caes. Regiaeque Majestati penes cameram aulicam
 a bellicis expeditionibus sponsi: et nobilis pudicissimaeque
 Virginis Annae Mariae, nobilis et egregii viri Joannis
 Poinot, sac. Rom. Imperii Feclialis filiae sponsae editum
 epithalamion.*

Tu mihi magne Pater concessique author amoris
 Hymen ades. (vatum si te mortalia tangunt
 Carmina, sollicitus vel vincla jugalia curas)
 Vosque novem Musae, ad Clarias quae luditis undas,
 Annuite, hisque labris sacros praebete liquores.
 Dum sacra vestra colo, dum connubialia canto
 Foedera, sponsorum et consector carmine laudes.
 Ut primum liciti penetrare Cupidinis ignes
 Pectora persensit sponsus, Venerisque sagittas
 Conjugii statuit sub certa vivere lege:
 Omnia quae patulo coelum complectitur orbe,
 Edocuit, iussit venturaeque saecula tenere.

Non Phrygius tali flagrabat Pastor amore
 Dum Priami tectis inferret Dorica furta.
 Caerula vel radens manibus ventosa Leander,
 Exitio cuius Sestaeum inclaruisset aequor.
 Non Phasias, inquam, nec regno dives Elisa,
 Vel patriis funesta comis truculentaque Scylla
 Hoc caluere igni, sed quidam degener aestus
 Viscera torquebat, turpique urebat amore.

Haec igitur secum tacito dum corde volutat
 Dona conjugii perpendit: protinus aptam
 Fert animus sociam sibi foedere iungere vitae.
 Dumque ita scrutatur passim, quam ducere possit,
 Anna Maria brevi succurrit tempore sponsa:
 Hanc amat, hanc ardet, votis hanc expetit unam.
 Annaeque quid mirum parili si carpitur igni?
 Inque suo solum Schlegero lumina figit:
 Artibus edoctum decorat quem candida virtus?
 Est mihi namque animus, pietas, mens conscia recti,
 Candor, et ingenium, tua patria cognita sponse:
 Cuius ut existunt infracto robore turres,
 Sic quos foelici Tyrnavia protulit ortu,
 Egregios virtute viros atque efficit arte.

Adde, quod et virtus tua iam per Caesaris alta
 Atria sit celebris, volitetque per ora virorum
 Undique cunctorum, quos vel placidissima morum
 Forma tibi iunxit, notos vel fecit honestas.
 Haec fuerat, thalamo quod virgo Maria pudico

Sponsa recens, humili veniat non edita stirpe
 Causa tuo, haec aetuis irritamenta probati.
 Sed nec laudis inops, grati vel honoris egena
 Sponsa manet: cuius si forsam splendida nostris
 Jam foret incultis Virtus dicenda Camaenis
 Vix partem ex multis caneremus laudibus unam
 Nam pietate, fide, multas hac urbe puellas
 Astra velut nitido Sol vincit in axe minora,
 Quam non fucus iners, lascivaque gaudia mundi
 Effecere levem, placidam ceu ductus honesti.

Gratulor ergo tibi sincero cordis amore
 O Schlegere, tuos talem nunc, auspice Christo,
 Currere in amplexus, felici sydere sponsam.
 Gratulor et sponsae, talem quod adeptam maritum
 Gestiat, ex quo sit seros visura nepotes.

Vivite quos Christo, superisque ita vivere visum est
 Aeternos sine nube dies. Vos gratia foelix,
 Et pax alma dies servet comitata perennes.
 Exulet a vestris nunquam Concordia lectis,
 Sed sibi durantem figat per pectora sedem.

Vivite turturibus similes, numerateque laeti
 Anna Sybillinos, Daniel sed Nestoris annos.

7.

Aliud.

Densa velut tenero complectitur ulmus amore
 Pampineam, stabili atque aeterno foedere vitem.
 Cuius onus miserata subit relevatque ferendo,
 Quamque colit constans quovis discrimine rerum:
 Seu Ver purpureum per prata virentia sese
 Ostendet: vel apes tepidum populentur Hymetum.
 Herbida seu saliat campis florentibus Aestas
 Hortis vel ludat, vel messe superbiat Afra,
 Seu premat Autumnus calcatis sordidus uvis
 Musta cadis: glacialis Hyems seu cuncta pruinis
 Deformet, ventisque ferox Borealibus urat.
 Viribus exhaustam donec vertentibus annis,
 Exesamque avidis spatiosi dentibus aevi
 Amputet immitis curvanti falce colonus:
 Tunc comitis sociaeque expers deponit honorem
 Mox solitum, et prono deflectit pondere corpus.

Sic quos non Gnidii tetigere Cupidinis arcus
 Illiciti, sed castus amor, sub origine mundi
 In Paradisiacis quondam regionibus ortus
 Pectore non ficto geminos sociavit amantes,
 Juraque legitimi iuvat intemerata cubilis
 Acceptare animis: adeo pax aurea, candor,
 Gratia, simplicitas, fidei ligat ardor avitae:
 Ut quoties dubiis fluxu decursibus aevi
 Terribilis rapido veniens Aquilone procella
 Ingruit, et faustum Solem inter nubila condit,
 Mutua in alterius versetur cura salutem.

Si pars una gemit, luctu aut pallescit acerbo,
 Cum furit attonito violentus corpore morbus:
 Effera vel dubiae saevit Rhamnusidis ira:
 Consilium, aut medicas praebet pars altera palmas.
 Uni quae gravis est, ita pondere sarcina dempto
 Fit levior, siforte humeris sit gesta duobus.

Adde, quod haec perpes teneat constantia, mentes
 Quas socialis Hymen flammis accendit honestis,
 Esse nefas thalami sociam liquisse fidelem:
 Inque vicem virtutis opus, sic mutua vitae
 Stamina, continuo traducere molliter aevo,
 Ipse Deus donec nexos dissolverit artus.
 Vos hinc faelices, quibus haec sententia surgit,
 Degere lege thori posthac sine crimine vitam
 O sponsi: Non hos vanissima numina quondam
 Foeda Cypris, Cypriusque puer, qui subdola tela
 Cordibus intorquet, vobis iniecit amores,
 Almo sed rapidum qui pollice versat Olympum.

Gratulor ergo tibi faciles Schlegere Hymenaeos,
 Hisque simul sperata precor tranquillaque fata:
 Quaeque tuos nunc Anna thoros optata Maria
 Ingreditur, prudens, claro sata stemmate, pulchra,
 Casta, decens, mitis, roseo suffusa colore,
 Phoenicis tecum claudat foeliciter annos.
 Qualis erat custos socii Lucretia lecti,
 Ante trucidis quam passa fuit in crimine Regis:
 Qualis et ambustas avido bibit ore favillas,
 Portia Romuleae laus insuperabilis urbis;
 Talis in amplexus, radians Schlegere, marita
 Vertitur Anna tuos, sed longe dispare fato.
 Ludite securi, geniali ludite voto,
 Blandula roscidulis et figite basia labris.
 Nullus vos livor, nec turbida vexet Erynnis,
 Gaudia sed maneant non emorientia sanos.
 Edite foecundi suavissima pignora lecti
 Vestra secuturis transcribite nomina lustris.

Vive tua Daniel cum compare, vive, Maria,
 Incolumisque annos facundi vince Platonis.
 Vive thori consors Danielis facta Maria,
 Longaque fatidicae simul exige tempora vatis.

Vivite blandidulo iunctissima pectora lecto,
 Ambiat et niveis thalamum pax candida pennis.

Excusum typis Stephani Creüzer

anno MDLXXXIV.

8.

*In natalem Heliae Stanzelii Philosophiae Baccalaurei
 et Bursae Agni provisoris communitatis nomine facta
 Genethlia.*

Phoebus ut extremos cursu delatus in orbes
 Tyndaridum (peperit quos Rosa Laeta) fuit,
 Illa dies micuit, tenerae primordia vitae
 Qua tibi pacifico Christus amore dedit
 Nomen et Heliae Thesbaeo a sanguine vatis,
 Gloria cui nullo est emoritura die.
 Haec nitido surgens solito rutilantior ortu,
 Laetitiae suasit munia digna sacrae.
 Assensum praebet lectissima turba Dearum,
 Quae colit Agninae tecta vetusta domus.
 Insuper assentit Musis addicta Juventus,
 Votaque cum Nymphis uberiora facit.

Exundant igitur plausu, geminataque luctu
 Gaudia discusso vocibus accumulans.
 Carminibusque novis nunc alta silentia rumpunt,
 Qualia pro meritis postulat haecce dies.
 Exoptantque bonis vitae successibus almae,
 Sic tibi natalem hunc ire redire diu,
 Improba non unquam te quo Rhamnusidis ira,
 Nullus vel vortex insidiantis agat.
 Sic sic decurrat totius factio vitae,
 Ut ducas columis stamina longa. Vale.

Excusit Stephanus Creüzer

anno 1583.

9.

*In honorem religiosi ac devoti viri Christophori Prozelco,
 cum in monasterio Hörzogburgensi sacro habitu indueretur.*

Cura nimis mentes multorum sauciat ingens,
Heroum insignes titulos vaenarier, atque
Regales ut opes cumulent, quas divite plena
India Mennoniis fundit sub partibus auro.
Sic quoque lascivos alii sectantur amores,
Thuraque Thyrsigeri ponunt altaribus udi.
Officis at plena dolis hunc implicat Aula,
Plenus et ancipitis Mavors discriminis illum
Horrída in arma ciet, dehinc funere mergit acerbo.
Obscurum pariter studia in contraria vulgus
Rumpit difficiles animos, agitataque sensa.
Usque adeo terris dubia nil fit sine mente
Sed tu res mundi caecas, et ludicra temens
Praemia soteris tacita ratione volutans
Reddita bisseae Christi turbae inclyta verba:
Orbis erit, nostri pius assecla, turbidus hostis:
Zodiacum vitae tristem, quo laetior inde
Eligis, extaret coelis sine fine beatis.
Ludis et instabiles terrarum provide casus.
Curre modo, quod carpis iter. Sic munere functi
Occupet aethereas animus post funera sedes.

10.

*Ad sacrae Caes. Majest. Sacellanum, cum illi ab aulico
 quodam aliquot numeri saltatorii recens edditi dedicarentur.*

Hos placido vultu modulos tibi sume canoros,
 Addite Caesareo vir venerande choro:
 Saepe quibus Charites choreas et Oreades urgent.
 Et salit Aeonis casta Thalia jugis.
 Nec non Boiorum radians Guilhelmus in oris
 Princeps, in saltus solvitur ipse leves.
 Donum si spectes tenue est, si expenderis autem
 Hunc animum, magni muneris instar erunt.

11.

Octostichon in coronatione M. Thomae Capeller, harmonice per eius fratrem redditum.

Dum tibi regificis formosus Apollo triumphis
 Jura Magisterii, frater amande, tulit:
 Haecce novem coetu Pallas bene cincta sororum
 Unanimi fertur vota dedisse sono.
 Vivito, Thespiadum quem sio per amoena vagari
 Arva juvat, molles nec sine laude dies.
 Quae nunc fama viget studio quaesita perenni
 Arbitrio perpes floreat usque Jovis.

12.

Ad Wolfgangum Püdlere, imagini illi a me donatae, inscripta.

Haec dona quamvis sint leviuscula
 Nec facta docti Praxitelis manu:
 Coive Apellis picta Marte
 Altera pars animae o Püdlere:
 Candore mentis percipier sacro
 (Nam tale dictant foedera Thesei:)
 Praesens ut extet fama nostri
 Pectoris insita maior antris,
 Foeliciter quem vivere sospitem
 Votis lacesso coelica numina
 Ut artibus clarum suprema
 Mathusalae videam senecta.

13.

In natalem reverendi Patris Georgii Karstner, Praepositi Dorotheanei.

Postquam clarus equos spacioso cardine Titan
 Caesariem promens nitidam, vultusque decoros
 Laxet, et ingenti terras splendore salutet;
 O canis reverende senex et moribus idem
 Culte sacris, ima quemque ô tellure revulsum
 Candida sidereo Virtus locat aetheris axe:
 Exere jam laetos casto sub pectore plausus,
 Ipseque, qui vitam dederat, grateris honori,
 Annua cum positis fument altaria donis
 Templaque dent lepidos Nabathaei thuris odores.
 Horrificis erepte malis, tot casibus atque
 Quos metu instabili crebro Rhamnensis amara
 Eumenis ac discors dominans mortalibus aegris,
 Atque cient furiae: rursus cum numine Divum
 Corpore sat valido, vegetis ac viribus usque,
 Tempora sideribus gaudens venientia laetis
 Quae tibi nascenti primae incunabula vitae
 Aspicias, attulerant, oculisque senilibus hauris.
 Et precor (o nostris succedant omnia votis)

Viribus haec longum videas redeuntia firmis.
 Tristia Lanificae en mutant decreta sorores.
 Seque parant faciles, ac mollia stamina faustis
 Cursibus extendunt, et fila tenacia nectunt.
 Adde quod in tumidum qui tela Georgius hydrum
 Torquet, honorifico cuius tu nomine gaudes,
 Quicquid in ambiguum poterit contingere sortem
 Ominis infausti, sacro munimine tollet.
 Hic moderatorem rapidi exorabit Olympi,
 Ut quondam foetum tot te Virtutibus almis,
 Quando gravis debiles Lachesis truncaverit artus,
 Spiritus aetherea coelorum sede potitus
 Regnet, et aeternas cum Christo captet honores.

14.

Epigramma Tullianum.

Thaide peioris propter mendacia scorti,
 Cuius erat toto cognita fama foro,
 Claudimur innocui tenebroso limine tetri
 Carceris, exemit tertia nosque dies.
 Sic petimus vexent mendacis crimina linguae
 Ut merita est, orci turba timenda nigri.

15.

In natalem domini Marci Schwarz, civis Viennensis.

Mundi per duodena vehens Sol igneus astra
Alipedes auratus equos, nova gaudia, postquam
Roranti Oceano exoriens caput extulit udum,
Coeplit ab insueta late diffundere luce.
Unde Viennenses fusi longo ordine Patres
Saxea morbosae visunt penetralia pubis.
Scilicet altiloqui memorant praeconia Marci
Claraque devotis retractant gesta cothurnis.
Horum ego permistus numero, solennia summo
Vota fero patri geminas ad sidera palmas
Volvens: ut cuius sanctis natalibus ultro
Ardue thure calent hodie dolubra Sabaeo:
Robore Virtutis firmo circumfluit aequae
Terrifico insanae devicto turbine sortis
Zodiacum volucris vitae sic dirigit omnem,
Invida Tisiphone fixis ne hunc sedibus unquam
Vortice vel demens rapido Fortuna revellat.
Sic tibi fata levi faveant properantia cursu,
Consimiles sine nube dies ut saepe reducat
Vitaleam rutila qui lampade verrit Olympum.

16.

In primitias militis, Christi militiam ingressi, Georgii Nidii etc.

Martis alumnus eras quondam praestantibus ausis
 Militiae durum rite secutus iter.
 Saepius oppositas, lituo clangente phalanges,
 Rumpere cum socio milite dulce fuit.
 Mille tibi superata feri discrimina belli,

Dum forti magnus pectore fervor erat.
 Postmodo pertaesus caeci certamina mundi,
 Quae vindicta ferox, iraque saeva ciet.
 Signa salutiferi sectatus es aurea Christi
 Armaque mortali non superanda manu.
 Ante quidem clarae retulisti praemia laudis,
 Hostiles inter, Marte furente, minas:
 At magis illustris splendescis honore trophaei,
 Vincis. et invictum quod fuit ante tibi.
 Orbis opes, carnisque lue[m], rabiemque cruenti
 Daemonis, et mundi caetera monstra teris.
 Quam bene dextra vagae cessit mutatio sortis,
 O quantum peperit tessera sacra decus.
 Nobilis haec cunctas superat victoria palmas.
 Hac sine nulla viret gloria, nulla salus.
 Cedite laurigeri, ludibria vana, triumphi
 Roma quibus quondam sustulit alta caput.
 Marcescant hederæ, lauri, cedrique fugaces,
 At Christi semper viva corona nitet.
 Hanc si promeruit victor per proelia Christi
 Perque cruces varias, difficilesque vias.
 Aeternis laetus spoliis super astra micabit,
 Et sine fine virens coelica sarta geret.
 Cumque novus celebres iam mystica sacra sacerdos,
 Et ritu veteri verba verenda sonet:
 Laetor, et haec tenui gratantia carmina cultu
 Offero primitiis, vir venerande, tuis.

17.

Epigramma.

Dum novus immenso splenderet annus in orbe
 Praecipitque sacrum spargeret axe iubar,
 Aeonidum grex forte cavis egressus ab antris,
 Concinuit placidis talia verba sonis:
 Ardua soligenae Phoenicis transige lustra
 Nomina qui nigri Marce coloris amas.
 Qui tibi nunc columi foelix quoque contigit annus
 Saecula Hamadryadum currat ad usque. Vale.

18.

*In honorem Annae Mariae, Joannis Aver. Sac. Caes. Regiaeque Majestatis Interpretis filiulae, cum sacro fonte perlueretur.*¹⁾

Anna, q**V**ibus **rE**fe**R**Am surgent**I**s **i**Nitia vit**Ae**
Novib**V**s? Quibus **I**mpositum tibi **n**Vmine nome**N**
Nobile syd**E**re**O** per **R**omam **R**Ebus? mihi (cum) —*) **N**
Ardua Parnasi **s**I**N**t cult**A** labor**I**bus arv— **A**

¹⁾ Velike črke v tej pesmici imajo poseben pomen, vendar pa jih v tisku ni lahko tako razpostaviti, da bi bilo razpregledno. Čita se trikrat „Anna Maria“ in štirikrat „Averin.“

*) Je odrezano in se torej ne more brati.

Mole sub hac div**I**no **M**u**N**ere nacta salute—**M**
Albo sancto**R**um soci**A**ri**S** parva puell—**A**
Rore ut perlu**E**ris sacro **N**ec desc**R**E robu—**R**
Istud i**V**stitiae quo **N**unc es praedita: sed **V**—**I**
Alito**N**ant**I**s Ch**R**isti hoc **A**eth**E**ra pro**V**ehe ad alt—**A**.

19.

In natalem prudentissimi viri Domini Stephani Streinn, Caesarei in Austria oppidi Medling judicis aequissimi etc.

Sume hilares vultus, quales pulcherrima poscunt,
Tempora natalis, vir memorande, tui.
Ecce per immensum fundens sua lumina mundum
Phoebus, et alatis graviter ortus equis
Hanc retulit lucem, tibi qua primordia vitae
Aethereus magno Christus amore dedit.
Nomen et eximium pictisque nitentius astris,
Vivida quo poterit laurus habere decus.
Scilicet Aonia circum cava tempora lauro
Septus es. Hinc Stephani, candide, nomen habes.
Talia quandoquidem virtute fideque probatos
Rite decet meritis, nomina ferre, viros.
Ergo iure tuo genitali grator honori,
In mea sollicitas et voco vota Deas.
Nobile cum natis et conjugue Nestoris aevum
Non sine vivaci transige laude. Vale.

20.

Applausus heroicus nobili et egregio viro Domino Andreae Reschio, Caes. Majestati a Fisci aulici rationibus, cum ad novum officium eveheretur, gratulatorie scriptus.

Quis te praestanti gravidum virtute, sub ipso
 Pondere curarum tanto, magnaue laborum
 Mole fatigatum, nullaue gravedine duri
 Victum operis; meritum sudoris praemia tanti,
 Amplaue masculeae sic dona capessere mentis
 Miretur tacitus? Virtus cum vendicet aequa
 Hocce sibi, emeritos ac iure exposcat honores?
 Scilicet est humili quae nescia serpere terra,
 Alta petit, nec fixa manet, nisi vertice summo.
 Hinc proprio cernens tete munime septum,
 Egregium decus ostentans; per inhospita saxa
 Tendere iter, fixos nequicquam inflectere gressus,
 Officii, ut par est, satis alto culmine sistit.
 Altius et sistet Dii voto robora subdant,
 Ut te Romulei quondam sit Caesaris aula
 Nomine consilii claro visura decorum.
 Utere sideribus, Reschi, tibi sorte, serenis
 Arridente nova, dum se pernibus alis
 Erigit, et niveo late fulgore coruscat.
 Hoc decus officii nota virtute paratum
 Auspicio eveniat, medio labenteque cursu,
 Extremo pariter (Dii faxint) fine secundum.

(Nadaljevanje.)

Vsebinska. *Libellus poematum sive carminum variorum generum Thomae Chrönn Labacensis Carniolani LL. Candidati.*